

MALZEME VE GEREÇLER

Not defteri ve kalemler

Adım Adım Yapılacaklar

Eğitimci, idarenin farklı seviyelerini açıklar: yerel, ulusal, uluslararası. Öğrenciler, metin kutuları içinde sunulmuş olan bilgileri okurlar ve kendi ülkelerinde hangi politika araçlarının (stratejiler, anlaşmalar, vb.) imzalandığını ve kabul edildiğini araştırıp belirlerler.

Gruplar halinde, öğrenciler bu geniş kapsamlı politika araçlarını analiz ederler ve aşağıdaki bilgileri bulurlar:

- Temel hedefleri nelerdir? Bu politika aracı izlemeye mi, uygulamaya mı yönelik? Ya da her ikisine birden mi?
- Hangi ülkeleri kapsıyor?
- Hangi ekosistemler hedef alınmış: kıyusal, denizel, bentik?
- Niceliksel hedefler nedir? Ne zaman bu hedeflere ulaşılması bekleniyor?
- Bölgesel düzeyde etkilerini izlemek için hangi mekanizmalar var?

Öğrenciler, yukarıdaki politika aracı ile ilgili kendi ülkelerini ilgilendiren düzenlemelere, çerçeve planlara ve eylem planlarına odaklanırlar. Sonra aşağıdaki soruları yanıtlarlar:

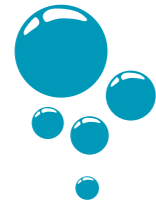
- Hali hazırda işleyen bir eylem planı var mı?
- Uygulamalardan hangi otorite sorumlu?
- Eylem planı hangi aktiviteleri ve ölçümleri öngörüyor?
- Herhangi bir sonuç belgelendi mi?

Öğrenciler, yerel ya da ulusal, belediye başkanı, bakan gibi bir otorite ile bir görüşme ayarlayarak ya da mektup yazarak bu konuyu öne sürerler. Böyle bir görüşmede sorulacak sorular aşağıdaki gibidir:

- Deniz çöplü konusunda yürürlükte olan politika araçları ve ölçümlerin farkında mısınız?
- Onları uygulayabilir misiniz?
- Eğer cevap "evet" ise, ne zaman ve nasıl? / "Hayır" ise, neden?
- Daha iyi bir uygulama için hangi faktörler göz önüne alınmalıdır?
- Kimler daha iyi bilgilendirilmelidir?

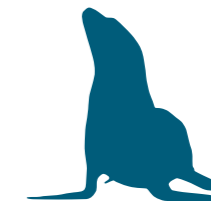
Ek aktivite:

Öğrenciler, belirli grupların, ülkelerinin imzaladığı anlaşmalardan haberi olup olmadığını görmek için küçük çaplı bir araştırma yürütürler. Plajlarda bulunan dükkanların işletmecileri, balıkçılar, liman yöneticileri, ticari gemi ve gezi gemisi çalışanları, vb. kişiler hedef dinleyiciler arasında olabilir. Eğer bu dinleyicilerin konu hakkındaki bilgisi zayıfsa, öğrenciler konu hakkındaki farkındalığı arttırmak amacı ile bir aktivite düzenleyebilirler.

BÖLÜM D

SONUCA YÖNELİK

DENİZ ÇÖPÜYLE SAVAŞ İÇİN POLİTİKA ARAÇLARI

Öğrenciler bu aktivitede deniz çöpüne ve kirliliğe karşı uluslararası kapsamda yapılan eylemlerle tanışır. Avrupa'daki yerel denizlerin korunması için başlıca politika araçları üzerine araştırma yaparlar. Antlaşmaların amaçlarını ve stratejilerini, katılan ülkeleri, hedef ekosistemleri, kilometre taşlarını ve aktiviteleri kapsayan temel bilgi çalışması yaparlar.

KONULAR

Sosyal Çalışmalar, Lisan, Çevresel Çalışmalar

ÖĞRENCİ YAŞI

14-15 yaş

SÜRE

90 dakika

AMAÇLAR

- AB'nin ve yerel politikalarının, buna ek olarak deniz çöpüne karşı verilen mücadele ile ilişkili girişimlerin farkına varmak.
- Deniz çöpünün uluslararası bir sorun olduğunu anlamak.

İNTERNET KAYNAĞI

Deniz Strateji Çerçeve Yönergesi (MSFD): <http://ec.europa.eu/environment/water/marine>
 MSFD'de Deniz Çöplü (Açıklayıcı-10): http://ec.europa.eu/environment/marine/good-environmental-status/descriptor-10/index_en.htm
 Barcelona Sözleşmesi: http://www.mfa.gov.tr/akdeniz_in-kirlilige-karsi-korunmasi-sozlesmesi_barselona-sozlesmesi_tr.mfa
 Bükreş Sözleşmesi: http://www.mfa.gov.tr/karadeniz_in-kirlilige-karsi-korunmasi-sozlesmesi_bukres-sozlesmesi_tr.mfa
 Helsinki Antlaşması: <http://www.helcom.fi> - OSPAR Antlaşması: <http://www.ospar.org>
 MARPOL Antlaşması: <http://imo.udhb.gov.tr/TR/19Marpol.aspx> - Basel Sözleşmesi: http://www.mfa.gov.tr/tehlikeli-atiklarin-sinir-asiritasinmasi-ve-bertaraf-edilmesinin-kontrolune-iliskin-basel-sozlesmesi_tr.mfa
 UNCLOS Antlaşması: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

d1 ÖĞREN,
HİSSET,
HAREKETE GEÇ
Deniz Çöpünü Durdurmak İçin

Uygun kanunlar, deniz çöplü problemini ele almak için kritik araçlardır. Sorunun küresel doğası göz önüne alındığında, uluslararası düzenlemeler gereklidir. Denizel ve karasal deniz çöplü kaynaklarını işaret eden yasal mevzuat çok fazla ve ayrıntılıdır. Küresel, bölgesel, ulusal ve yerel düzeyleri kapsamaktadırlar ve henüz karmaşıktırlar. Politika araçlarının bolluğu değil uygulama olması mücadeleyi getirir.

AB Düzeyinde

AB'nin Denizel Strateji Çerçeve Yönergesi (MSFD)

Bu yönerge 2008 yılında ortaya çıkmıştır ve deniz çöplü ile mücadelede Avrupa bazında bir anahtar eylem aracıdır. Hedefi, Avrupa'da denizel çevreyi daha etkin biçimde korumak ve 2020'den itibaren Avrupa'da denizel anlamda iyi bir çevresel düzeye erişmektir. İşbirliği halindeki ülkelere, kendi denizel kanun stratejilerini, 11 tanımlayıcı madde (Bir tanesi deniz çöpleri ile ilgilidir) ile ilişkili olarak geliştirmeleri için çağrı yapmıştır. Bu strateji şunlara sahip olmalıdır: (a) çevrenin detaylı olarak değerlendirilmesi, (b) "iyi çevresel düzey" için bir tanım yapılması, (c) açıkça belirtilmiş çevresel hedefler ve izleme programları. 2012'de, üye devletler, kendi denizel bölgelerinin değerlendirmesini yaptılar ve çevre üzerindeki temel baskıları tanımladılar, hedeflerini ve gözlem göstergelerini belirlediler. 2015'ten itibaren, "iyi çevresel düzey"e ulaşabilmek veya bu düzeye ulaşmayı başarabilmek için bir dizi ölçümler yapmaları gerekmektedir. 2020 hedefine ulaşabilmek için, komşu ülkelerin de katılımıyla tutarlı, uyumlu bir yaklaşım gereklidir.

Deniz çöplü, MSFD 'yi özellikle endişelendiren bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum 2010'da, üye devletlerin bu sorunla savaşıırken destekçisi olacak bir teknik çalışma grubunun yaratılması ile sonuçlanmıştır. Özellikle, deniz çöplerinin güncel durumu gözden geçirilmiş, kaynaklar, alışkanlıklar ve etkiler göz önüne alınmıştır. Araştırmaya duyulan ihtiyaç ve veri

boşlukları belirlenmiştir bunu takiben üye devletleri, deniz çöpleri üzerine, ortak izleme programları yaratmak için destekleyecek ilkeler yayınlanmıştır. MSFD'nin aynı zamanda, deniz çöplü ile alakalı olmayan; atık yönergeleri, ambalajlama, katı atık bertaraf tesisleri, liman atık kabul tesisler, su, temiz su, vb. birçok AB politika araçları ile ilgili çalışmaları vardır.

Avrupa Bölgesel Denizleri Düzeyinde

Barselona Sözleşmesi (Akdeniz)

Akdeniz kıyısız alanlarının ve denizlerinin korunması için oluşturulan bu sözleşme, Barselona Sözleşmesi olarak bilinmektedir ve 22 Akdeniz ülkesi tarafından kabul edilmiştir. Hedefi, bölgesel ve ulusal planların, sürekliliği olan bir gelişim sağlayabilmesine öncelik verirken, Akdeniz bölgesindeki denizlerin ve kıyısız alanların korunmasıdır. Anlaşma 1976'da ortaya atılmış, güncel haline 1995'te ulaşmıştır. Zamanla, başlangıçtaki kapsamı genişlemiş, kıyısız alanların planlanması ve entegre olarak yönetilmesini de içine almıştır.

Barselona Sözleşmesi'nde, Akdeniz'deki belirli çevresel koruma problemlerine yönelik 7 tane protokol oluşturulmuştur. Diğer protokoller deniz çöplü yönetimi hususunda doğrudan ya da dolaylı etkilere sahipken Karasal Kaynaklar ve Aktiviteler Protokolü açıkça deniz çöplü problemi ile uğraşmanın önemini kabul eden bir protokoldür. 2012'de bir Deniz Çöplü Yönetimi İçin Stratejik Çerçeve programı kabul edilmiş ve hemen ardından 2013'ün sonlarında yasal sınırlandırmaları olan Deniz Çöplü Üzerine Bölgesel Eylem Planı da sözleşmeyi kabul eden partiler tarafından kabul görmüştür.

Bükreş Sözleşmesi (Karadeniz)

Bükreş Sözleşmesi, Karadeniz'in kirliliğe karşı korunması sözleşmesidir. 1992'de oluşturulan sözleşme 1994'de 6 üye tarafından kabul edilmiştir. Bükreş Sözleşmesi, karasal kaynaklı ve deniz taşımacılığı kaynaklı kirliliğe karşı savaşımayı, denizel yaşamsal kaynakların süreklilik yönetiminin sağlanmasını ve sürekli gelişimin peşinden gitmeyi hedeflemiştir. Sözleşmenin temel çerçevesi, karasal kaynaklı kirlilik, çöp bertarafı ve petrol kazaları üzerine 3 protokol içermektedir. Ortaya çıktığından beri ne geniş kapsamda kabul görmüş ne de Karadeniz çevresinde iyi bilinir hale gelmiştir. Henüz uygulamaya geçmemiş yeni "Karadeniz Denizel Çevresinin Karasal Kaynaklardan ve Aktivitelerden Korunmasına Dair Protokol", deniz çöplünü tehlikeli maddeler kadar önemli olarak listelemiştir.

Helsinki Anlaşması (Baltık Denizi)

1974'de tüm nehir kıyısındaki ülkeler tarafından, Baltık Denizi etrafındaki bütün kirlilik kaynaklarını işaret eden, tek bir anlaşma imzalanmıştır. Baltık Denizi'ndeki Denizel Çevrenin Korunması için Helsinki Anlaşması 1980 yılında yürürlüğe koyulmuştur. Zamanında Avrupa'da gerçekleşen politik değişiklikler ışığında 1992 yılında güncellenmiş bir örneği Baltık Denizi ülkeleri ve Avrupa Komitesi tarafından imzalanmış, 2000 yılında da kabul edilmiştir. Anlaşma, Baltık Denizi için kirlenici kaynakları olan nehirlerdeki, haliçlerdeki, nehir ağızlarındaki ve boru hatlarındaki kirliliğin; çöp dökme, gemi aktivitelerinin ve havada taşınan kirlenicilerin azaltılmasını hedeflemiştir. Anlaşmayı imzalayan taraflar, deniz çöplü ile doğrudan ya da dolaylı yoldan ilişkili olarak denizel çevrenin korunmasına dair birçok öneriyi kabul etmişlerdir. Son zamanlara kadar deniz çöplü, Baltık bölgesinde, yeterli veri olmamasından dolayı büyük bir problem olarak kabul edilmemiştir ancak artan bir endişenin sorusu haline geldiğinden beri hakkındaki çalışmalar giderek ivme kazanıyor.

OSPAR Anlaşması (Kuzeydoğu Atlantik)

Kuzeydoğu Atlantik Denizel Çevresinin Korunması Anlaşması ya da OSPAR Anlaşması 1992'de kabul edilmiş 1998'de de yürürlüğe girmiştir. OSPAR, denize çöp atılması ile ilgili olan Oslo Anlaşması (1972) ve deniz kirliliğine sebep olan karasal kaynaklar üzerine olan Paris Anlaşması (1974) 'nı birleştirmiş ve güncellemiştir. OSPAR Anlaşması, karasal kirlilik kaynakları, yasal olmayan çöp dökme ve yakma ve açık deniz kaynakları ile mücadeleyi, bunlarla birlikte denizel çevrenin kalitesinin belirlenmesini hedeflemiştir. OSPAR ve OSPAR'ın ataları olan anlaşmalar uzun zamandan beri deniz çöplü problemini işaret etmektedirler. Deniz çöplü, OSPAR'ın anahtar parçası olan izleme ve belirleme programını oluşturmaktadır. OSPAR aynı zamanda "Çöp için Balıkçılık" girişimini desteklemektedir.

Küresel Düzeyde

Sayırsız uluslararası anlaşmalar doğrudan ya da dolaylı olarak deniz çöplü ile alakalıdır. Uluslararası Gemi Kaynaklı Kirlilikten Korunma Anlaşması (MARPOL), 5. eki, özellikle çöp kaynaklı kirlilikten korunma ile alakalıdır. Balıkçı teknelerine, gezi gemilerine ve ticari gemilere uygulanmaktadır. Çöp ve Diğer Maddelerin Dökülmesi ile Oluşan Deniz Kirliliğinden Korunma üzerine Londra Anlaşması denize çöp dökülmesini engelleyerek deniz kirliliğinin yönetimi ile alakalıdır. Diğer benzer anlaşmalar da Tehlikeli Atıkların ve Onların Artıklarının Sınır Aşırı Taşınması üzerine Basel Anlaşması, Birleşmiş Milletler Deniz Kanunları (UNCLOS) denizel kaynakların yönetimini hedeflemiştir.

Sigara içmeye karşı yapılan kanunlar, sokaklardaki sigara izmaritlerinin miktarını nasıl değiştirdi?

Son zamanlarda birçok ülkede getirilen, kapalı alanlarda sigara içme yasakları, sigara içenleri dışarı çıkardı. Sokaklarda, parklarda, arabalarda, küllük bulunmayan yerlerde sigara içme ve sigara çöplü bulunmayan mekan girişleri çevredeki sigara izmaritlerini arttırdı ve bu izmaritlerde fırtına ve rüzgarlarla denizlerde sonlandı. Diğer bir deyişle, kanunların (sigara karşıtı-çöp karşıtı) uygulanma derecesi arasında, çevrenin harap olmasına sebep olan bir boşluk var. Bunu düzeltme çalışmasından ayrı olarak, promosyon küllükler dağıtmak ya da önemli geçiş noktalarına küllük yerleştirilmesi gibi, toplumsal farkındalık ve eğitim çalışmaları bu problemin durdurulmasına yardım edebilir. Her ne olursa olsun, insanların sağlığı ve çevre için en iyi çözüm hiç sigara içilmemesidir.